

Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı Devleti

İTA.8.1.1. Avrupa'daki gelişmelerin yansımaları bağlamında Osmanlı Devleti'nin yirminci yüzyılın başlarındaki siyasi ve sosyal durumunu kavrar. · Konu kapsamındaki temel kavramları, modelleri ve ilişkileri örnekler üzerinden çözümler.

HATIRLAYALIM

- Rönesans hümanizmi yaydı; Reform Katolik Kilisesi'nin dogmatik anlayışını yıktı; Aydınlanma Çağı akıl, deney ve gözlemle bilimin önünü açtı.
- 1789 Fransız İhtilali milliyetçilik, eşitlik ve özgürlük fikirlerini yaydı; çok uluslu Osmanlı Devleti Balkanlardaki milliyetçi isyanlardan olumsuz etkilendi.
- Sanayi İnkılabı ile ham madde ve pazar arayışı arttı; Osmanlı el tezgâhları rekabette zorlandı, dış borçlar ödenemeyince 1881'de Düyun-u Umumiye kuruldu.
- Dağılmayı önlemek için Tanzimat (1839), Islahat (1856) ve Meşrutiyet (1876, 1908) ilan edildi; Osmanlılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık akımları doğdu.

1 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki şemadan yararlanarak Avrupa'daki gelişmeleri, özelliklerini ve sonuçlarını tabloya yazınız. İlk satır örnekler.

Gelişme / Dönem	Öne Çıkan Özellik	Başlıca Sonucu
Rönesans	Hümanizm ve sanat-düşünce	Sanat ve bilimde yenilenme başladı.
Reform	Kilise dogması yıkıldı	Kilisenin dogmatik otoritesi sarsıldı.
Aydınlanma	Akıl, deney ve gözlem	Bilim ve teknoloji hızla gelişti.
Sanayi İnk.	Buhar gücü ve makineleşme	Ham madde ve pazar arayışı arttı.

4 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki karşılaştırma şemasına göre Fransız İhtilali ve Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı'ya etkileri hakkında hangisi doğrudur?

Fransız İhtilali (1789)	Sanayi İnkılabı
Milliyetçilik ve eşitlik Çok uluslu yapı sarsıldı Balkanlarda ayaklanmalar	Ham madde ve pazar arayışı El tezgâhları zorlandı Ekonomik çöküş ve borçlar
☐ A Fransız İhtilali yalnız ekonomiyi etkilemiştir.	☐ B İhtilal siyasi yapıyı, Sanayi İnkılabı ekonomiyi sarsmıştır.
☐ C El tezgâhları Avrupa fabrikalarına üstünlük sağlamıştır.	☐ D Milliyetçilik Balkan isyanlarını sona erdirmiştir.

5 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Görseldeki kronoloji panosuna göre doğru ifadelerin D, yanlış ifadelerin Y kutusunu işaretleyiniz.

1839	1856	1876	1881	1909
Tanzimat	Islahat	Meşrutiyet	Düyun-u Um.	31 Mart
Kanun gücü	Eşit haklar	Anayasa	Dış borçlar	Bastırıldı
1839 Tanzimat Fermanı ile padişah, kanun gücünün üstünlüğünü kabul etmiştir.				
1856 Islahat Fermanı ile gayrimüslimlere yalnız başkentte görev alma hakkı tanınmıştır.				
Birinci Meşrutiyet'in ilk seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı erkeklerle sınırlıydı.				
1881 Düyun-u Umumiye İdaresi, alacaklı devletlerin iç işlerimize karışmasına yol açmıştır.				
1909 yılında meşrutiyet karşıtı 31 Mart Olayı'nı Hareket Ordusu çıkarmıştır.				
D Y				
☒ ☐				
☐ ☒				
☒ ☐				
☒ ☐				
☐ ☒				

6 KISA CEVAP

Görseldeki süreç zincirine göre dış borçların ödenememesi hangi kurumun kurulmasına yol açmış ve egemenliği nasıl etkilemiştir?

1881'de Düyun-u Umumiye İdaresi kuruldu; maliye denetlenerek ekonomik bağımsızlığımız zedelendi.

2 EŞLEŞTİRME

Osmanlı Devleti'ni dağılmaktan kurtarmayı amaçlayan fikir akımlarını ve anayasal kavramı açıklamalarıyla eşleştiriniz.

☐ c 1. Osmanlıcılık	a) 1876'da halkın meclisle yönetime katılmasını sağlayan anayasa
☐ d 2. İslamcılık	b) Türklerin dil ve kültür birliğini güçlendirme
☐ b 3. Türkçülük	c) Dil, din ve ırk ayrımı olmadan herkesi eşit yurttaş sayma
☐ e 4. Batıcılık	d) Müslümanları Osmanlı halifesi çevresinde birleştirme
☐ a 5. Kanun-ı Esasi	e) Bilim, teknik ve Batı kültürünü benimseyerek güçlenme

3 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Aşağıdakilerden hangisi İkinci Meşrutiyet (1908) sonrasındaki iç karışıklıklardan yararlanılarak yapılan dış gelişmelerden değildir?

☐ A Yunanistan'ın Girit Adası'nı işgal etmesi	☐ B Bulgaristan'ın bağımsızlığını ilan etmesi
☐ C Avusturya-Macaristan'ın Bosna-Hersek'i topraklarına katması	☐ D Kırım Savaşı sırasında İngiltere'den ilk dış borcun alınması

7 BOŞLUK DOLDURMA

Boşlukları kutudaki uygun kavramlarla tamamlayınız.

kapitülasyon Yunanlar göç fabrika meşrutiyet
hümanizmi

1. Rönesans Avrupa'da modern düşünceyi ve hümanizmi anlayışını yaygınlaştırdı.
2. El tezgâhlarına dayalı Osmanlı üretimi ucuz fabrika mallarıyla yarışmadı.
3. 1829 Edirne Antlaşması ile bağımsız olan ilk Balkan ulusu Yunanlar oldu.
4. Kanun-ı Esasi'nin 1876'da ilanı ile meşrutiyet yönetimine geçildi.
5. Balkanlardaki toprak kayıpları Anadolu'ya yoğun göç yaşanmasına yol açtı.

8 SIRALAMA

Osmanlı Devleti'ndeki aşağıdaki demokratikleşme gelişmelerini kronolojik sıraya göre (1'den 5'e) numaralandırınız.

- 5 Meşrutiyet karşıtı 31 Mart Olayı'nın Hareket Ordusu'na bastırılması (1909)
- 4 Kanun-ı Esasi'nin yeniden yürürlüğe girmesiyle İkinci Meşrutiyet'in ilanı (1908)
- 2 Gayrimüslimlere yönetimde görev hakkı tanıyan Islahat Fermanı'nın ilanı (1856)
- 1 Kanun gücünün üstünlüğünü kabul eden Tanzimat Fermanı'nın ilanı (1839)
- 3 Kanun-ı Esasi'nin kabulüyle Birinci Meşrutiyet'in başlaması (1876)

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki şemada özetlenen Osmanlılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılık fikir akımlarının ortak amacı hangisidir?

- A Devletin bütünlüğünü koruyup dağılmayı önlemek
- B Balkan eyaletlerinin bağımsızlığını hızlandırmak
- C Avrupa'ya yeni kapitülasyonlar vererek borçlanmak
- D Anayasal düzene ve meclis yönetimine son vermek

10 KISA CEVAP · DÜŞÜN

Görseldeki değerlendirme kartına göre Tanzimat ve Islahat fermanları Avrupa'nın iç işlerimize karışmasını durdurmuş mudur?

Hedeflenen Amaç Azınlık haklarını korumak Dış müdahaleyi önlemek	Gerçekleşen Sonuç Avrupa sözünü tutmadı İç işlere müdahale sürdü
---	---

Hayır, durdurmamıştır; Avrupa devletleri azınlıkları bahane ederek iç işlerimize karışmayı sürdürdü.

11 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki dört bilgi kartında demokratikleşme adımları verilmiştir. Hangi karttaki açıklamada tarihsel hata yapılmıştır?

1. Kart · 1839 Tanzimat Azınlık hakları güvencede	2. Kart · 1856 Islahat Yönetime katılım arttı
3. Kart · 1876 I. Meşrutiyet Cumhuriyete geçildi (!)	4. Kart · 1908 II. Meşrutiyet Çok partili hayat gelişti

- A 1. kart: Tanzimat azınlık haklarına yasal dayanak kazandırdı.
- B 2. kart: Islahat gayrimüslimlerin yönetime katılımını artırdı.
- C 3. kart: I. Meşrutiyet'le padişahlık kaldırılıp cumhuriyete geçildi.
- D 4. kart: II. Meşrutiyet'le çok partili hayat ve basın gelişti.

12 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki bilgi kartına göre Balkanlardaki kayıpların sonuçlarından hangisi doğrudan toplumsal (sosyal) alandadır?

Siyasi (Toprak Kayıpları) 1829 Edirne: Yunanistan 1878 Berlin: Sırp, Karadağ 1908: Girit, Bulgar, Bosna	Toplumsal (Sosyal) Sonuç Anadolu'ya yoğun göçler Barınma ve gıda sıkıntısı Salgın ve sağlık sorunları
---	---

- A 1829 Edirne Antlaşması ile Yunanların bağımsız olması
- B 1878 Berlin Antlaşması ile Sırp ve Karadağ'ın ayrılması
- C Avusturya-Macaristan'ın Bosna-Hersek'i topraklarına katması
- D Anadolu'ya yoğun göçler ve sağlık-barınma sorunları

13 ŞİFRELE KELİME

İpuçlarına karşılık gelen kavramları yazınız. Turuncu kutulardaki harfler halkın temsilcilerinin yer aldığı kurumu verir.

Fransız İhtilali ile yayılan, her ulusa bir devlet düşüncesi **MİLLİYETÇİLİK**
1829'da Yunanların bağımsızlığını kazandığı antlaşma **EDİRNE**
Batı bilim ve teknolojiyi benimsemeyi savunan fikir akımı **BATICILIK**
1878'de Sırbistan, Karadağ ve Romanya'nın ayrıldığı antlaşma **BERLİN**
Kırım Savaşı'nda ilk dış borcun alındığı Avrupa devleti **İNGİLTERE**
Buhar gücü ve makineleşmeyle üretimi değiştiren inkılap **SANAYİ**

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

MECLİS

14 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki ipucu kartına göre Osmanlılık akımının amacını ve hangi gelişmeyle geçerliliğini yitirdiğini açıklayınız.

Osmanlılık Fikir Akımı Değerlendirme Kartı 1) Temel ilke: Dil, din ve ırk ayrımı olmadan eşitlik 2) Sonuç: Balkanlardaki milliyetçi kopuşlarla sona erdi

Herkesi eşit sayarak devleti korumayı amaçladı; Balkan kopuşlarıyla önemini yitirdi.